

บทที่ 7

การกำหนดเงินเดือน

ชื่อเรื่อง การกำหนดเงินเดือน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบหัวข้อนี้แล้ว นักศึกษาสามารถที่จะปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้ได้

1. บอกความจำเป็นของการกำหนดเงินเดือนได้
2. บอกได้ว่าการกำหนดเงินเดือนต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 1. ค่าของงาน
 2. ค่าครองชีพ
 3. อัตราเงินเดือนเปรียบเทียบ
3. บรรยายวิวัฒนาการของเงินเดือนข้าราชการพลเรือนได้
4. อธิบายลักษณะและการกำหนดอัตราเงินเดือนได้
5. ให้เหตุผลได้ว่าเพราะเหตุใดจึงต้องกำหนดเงินเดือนจากค่าของงานและระดับของตำแหน่ง
6. บอกได้ว่าการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในปัจจุบันกระทำได้ 3 กรณี
7. บอกหลักเกณฑ์ผู้ที่จะได้เลื่อนขั้นเงินเดือนปกติได้
8. เมื่อกำหนดเหตุการณ์ขึ้น นักศึกษาวิจิตรจัยได้ว่าข้าราชการผู้นั้นสมควรได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเกินกว่า 1 ขั้นหรือไม่
9. บอกวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเกินกว่า 1 ขั้นได้
10. บอกหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า 1 ขั้นได้
11. เมื่อกำหนดเหตุการณ์ขึ้น นักศึกษาวิจิตรจัยได้ว่าข้าราชการพลเรือนผู้ถึงแก่ความตายจะได้บำเหน็จความชอบเป็นพิเศษหรือไม่ ถ้าได้ หรือไม่ได้เพราะเหตุใด และถ้าได้จะได้กี่ขั้น
12. บอกวิธีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนได้
13. อธิบายค่าตอบแทนซึ่งสัมพันธ์กับเงินเดือนได้
14. บอกหลักการของการให้รับเงินตามวุฒิที่ได้รับเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นได้
15. อธิบายสิ่งต่อไปนี้ได้
 1. การรับเงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 2. เงินเดือนสำหรับผู้กลับเข้ารับราชการ

เนื้อหา

การกำหนดเงินเดือน

ความจำเป็นของการกำหนดเงินเดือน

- เป็นสิ่งตอบแทนการปฏิบัติงานของข้าราชการ
- เป็นสิ่งจูงใจให้ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

หลักในการกำหนดเงินเดือน

การกำหนดเงินเดือนคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- ค่าของงาน
- ค่าครองชีพ
- อัตราเงินเดือนเปรียบเทียบ

วิวัฒนาการของเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

1. ค่าตอบแทนในรูปต่าง ๆ
 - ค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติงาน
 - ค่าประทับตรา
2. พ.ศ. 2476 มีการกำหนดอัตราเงินเดือนตามหลักสากล โดยมีหลักการที่สำคัญคือ ข้าราชการพลเรือนจะได้รับพระราชทานเงินเดือนตามอัตราที่ปรากฏอยู่ในบัญชี ซึ่งอัตราเงินเดือนนี้จะแบ่งเป็นขั้น ๆ
3. วิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเดือนในระยะต่อมามีลักษณะสำคัญดังนี้
 - กำหนดเงินเดือนตามขั้นยศและตามตำแหน่ง
 - กำหนดเงินเดือนโดยรวมและแยก
 - การรวมและการชอยชั้นเงินเดือน

สภาพและโครงสร้างของเงินเดือนข้าราชการพลเรือนในปัจจุบัน

ลักษณะและโครงสร้างของเงินเดือนข้าราชการนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ด้วยกันดังนี้

- ลักษณะและการกำหนดอัตราเงินเดือน
- ระเบียบและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับเงินเดือน
- ผลประโยชน์ในรูปค่าตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับอัตราเงินเดือน

1. ลักษณะและการกำหนดอัตราเงินเดือน

- 1.1 กำหนดจากค่าของงาน

- 1.2 ถือเอาระดับของตำแหน่งหรืองานเป็นหลัก
แบ่งเป็นระดับ 1 ถึงระดับ 11 แต่ละระดับมีจำนวนขั้นต่าง ๆ กัน
การกำหนดอัตราเงินเดือนแบบนี้มีเหตุผลดังนี้
 - ให้อัตราเงินเดือนเหมาะสมกับลักษณะงาน
 - ให้ข้าราชการส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะขยายขั้นเงินเดือน
 - มี 3 บัญชี เพื่อความสะดวกในการปรับปรุงอัตราเงินเดือน
- 1.3 กำหนดขั้นเงินเดือนเพิ่มขึ้นแต่ละขั้นประมาณ 5%
- 1.4 ฐานเงินเดือนไม่สัมพันธ์กับค่าครองชีพ
- 1.5 อัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนต่ำกว่ารัฐวิสาหกิจอยู่มาก

2. ระเบียบและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับเงินเดือน

- การเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - การเลื่อนตำแหน่ง
- การเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในปัจจุบันสามารถกระทำได้ 3 กรณี
- การเลื่อนขั้นเงินเดือนปกติ
 - การเลื่อนขั้นเงินเดือนเกินกว่า 1 ขั้น
 - การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนผู้ถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การเลื่อนขั้นเงินเดือนปกติ มีหลักเกณฑ์สำคัญดังนี้

- ปฏิบัติหน้าที่จนเกิดผลดีต่อทางราชการ
- ไม่ถูกลงโทษทางวินัย ยกเว้น ภาคทัณฑ์
- ไม่ถูกพักราชการเกินกว่า 4 เดือน
- วันลาต่าง ๆ ต้องไม่เกินเกณฑ์ ดังนี้
 - ลากิจและลาป่วยไม่เกิน 45 วัน
 - ลาอุปสมบทหรือไปประกอบพิธีด้วย ไม่เกิน 120 วัน
 - ลาคลอดบุตรไม่เกิน 60 วัน
 - ลาป่วยรักษาตัวนาน ไม่เกิน 120 วัน
 - ไม่ลาป่วยหรือมาสายเนื่อง ๆ คือ
 - ลาป่วยตั้งแต่ 13 ครั้ง ขึ้นไป
 - สายเนื่อง ๆ ตั้งแต่ 16 ครั้ง ขึ้นไป
 - ไม่ขาดราชการเว้นเหตุสุดวิสัย
 - ไม่ลาศึกษาต่อในประเทศหรือศึกษาฝึกอบรม ดูงานต่างประเทศ เกินกว่า 4 เดือน
 - บรรจุเข้ารับราชการไม่น้อยกว่า 8 เดือน

การเลื่อนขึ้นเงินเดือนเกินกว่า 1 ชั้น

หมายถึงการให้บำเหน็จความชอบแก่ข้าราชการที่มีความดี ความชอบมากเป็นพิเศษ การพิจารณาให้ยึดถือหลักเกณฑ์การพิจารณาเหมือนการเลื่อนขึ้นเงินเดือนตามปกติทุกประการ และจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ด้วย

1. การปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่จะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีเกินกว่า 1 ชั้น จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ประการหนึ่งประการใด ดังต่อไปนี้
 - ปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ผลดีเด่นจนถึงเป็นตัวอย่างที่ดีได้
 - ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่มีการต่อสู้หรือเสี่ยงต่ออันตรายในกรณีพิเศษ
 - ปฏิบัติงานเกินกว่าตำแหน่งหน้าที่และเกิดประโยชน์ต่อทางราชการ
 - ปฏิบัติโดยดีเด่นในด้านความคิดริเริ่ม หรือค้นคว้าประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อทางราชการเป็นพิเศษ
 - ปฏิบัติงานโดยความตรากตรำและเหน็ดเหนื่อยเป็นพิเศษและงานนั้นมีผลดีต่อทางราชการ
 - ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นผลสำเร็จและเป็นผลดียิ่งต่อประเทศชาติและยิ่งถ้าผู้ใดยังเป็นผู้มีผลงานข้อใดข้อหนึ่ง ต่อไปนี้ ควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ
 1. ปฏิบัติงานอยู่ในถิ่นกันดาร หรืออยู่ในเขตผู้ก่อการร้าย
 2. ไปช่วยราชการอื่น ซึ่งเป็นงานนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

การเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า 1 ชั้น ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มและอัตราร้อยละของจำนวนข้าราชการ
 - ระดับ 1-2-3 ให้ไม่เกิน 15% ของจำนวนข้าราชการในแต่ละกรม
 - ระดับ 4-5 ให้ไม่เกิน 15% ของจำนวนข้าราชการในแต่ละกรม
 - ระดับ 6-7-8 ให้ไม่เกิน 15% ของจำนวนข้าราชการในแต่ละกรม
 - ระดับ 9-10-11 ให้ไม่เกิน 15% ของจำนวนข้าราชการในแต่ละกรม
 2. ผู้พิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้ผู้มีอำนาจในการเลื่อนขึ้นเงินเดือนตามกฎหมายเป็นผู้พิจารณา
 3. การเลื่อน 2 ชั้น ติดต่อกันสองปี ระเบียบและกฎหมายไม่ห้าม แต่ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาโดยรอบคอบ ไม่ควรเกินกว่า 2 ปี
 4. ผู้อยู่ในระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยให้รอการเลื่อนเงินเดือนไว้ก่อน
2. การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนผู้ถึงความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นการให้บำเหน็จความชอบเป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ถึงแก่ความตายเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการ
2. ความตายนั้นต้องไม่เกิดจากความประมาทหรือความผิดของตนเอง
3. หลักเกณฑ์การเลื่อนขั้นเงินเดือน

สาเหตุแห่งการตาย	เลื่อนได้ไม่เกิน
1. ตายเพราะถูกทำร้ายเนื่องจากการปราบปรามผู้กระทำความผิด	6
2. ปฏิบัติราชการในสภาพที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิต	5
3. ถูกประทุษร้าย	3
4. อุบัติเหตุ	2
5. ปฏิบัติราชการตรากตรำ	1

วิธีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน

ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น พิจารณาตามหลักเกณฑ์เสนอผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือน
ผู้มีอำนาจในการสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือน

ระดับ	ผู้มีอำนาจส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	ผู้มีอำนาจส่วนภูมิภาค
ข้าราชการครูระดับ 10 และ 9 (ข้าราชการระดับ 8 ขึ้นไป)	ปลัดกระทรวงศึกษา (รัฐมนตรีเจ้าสังกัดโดยอนุมัติรัฐมนตรี)	
ข้าราชการครูระดับ 8-7 และ 6 (ข้าราชการระดับ 8 ลงมา)	อธิบดี (อธิบดีผู้บังคับบัญชา)	-
ข้าราชการครูระดับ 5-1 (ข้าราชการระดับ 4-1)	อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย)	คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ ผ.ว.จ. เป็นผู้มีอำนาจสั่งเรื่องเงินเดือน

3. ค่าตอบแทนซึ่งสัมพันธ์กับเงินเดือน
การให้ข้าราชการครูได้รับเงินเดือน

1. การให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่ง ในทางปฏิบัติจะเป็นไปตามมาตรา 35 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 มีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ
 - ข้าราชการครูจะได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งครู
 - ในกรณีที่จะให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่าขั้นต่ำหรือสูงกว่าขั้นสูงของเงินเดือน สำหรับการที่กำหนดในกฎ ก.ค.
 - ในกรณีที่ ก.ค. กำหนดให้ตำแหน่งใดได้รับเงินเดือนหลายระดับเมื่อข้าราชการครู ซึ่งดำรงตำแหน่งนั้น ได้รับเงินเดือนถึงขั้นต่ำของระดับถัดไปตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ สำหรับตำแหน่งนั้น ให้ผู้มีอำนาจสั่งให้รับเงินเดือนในระดับถัดไปนั้น ขณะนี้ ก.ค. ยังไม่ได้ออกกฎเกี่ยวกับการให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่าขั้นต่ำหรือสูงกว่าขั้นสูง แต่ ก.ค. ให้ดำเนินตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 12 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้
1. ข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของเงินเดือนสำหรับตำแหน่งนั้น เว้นแต่
 - ถ้ารับเงินสูงกว่าอยู่แล้วให้รับในอัตราที่รับอยู่
 - ผู้นั้นได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่ง ก.พ. รับรองว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะ สำหรับตำแหน่งใด ระดับใด และกำหนดเงินเดือนที่ควรรับในขั้นใด ให้ผู้นั้นได้รับเงินเดือนในขั้นที่ ก.พ. กำหนดนั้น
 - ผู้ได้รับปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตรเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้น ผู้บังคับบัญชาอาจปรับให้ได้รับเงินเดือนในขั้นที่ ก.พ. อนุมัติได้
 - ในกรณี ก.พ. กำหนดเงินเดือนสูงกว่าเงินเดือนขั้นต่ำ ให้ผู้นั้นได้รับเงินเดือนในขั้นที่ ก.พ. กำหนด
 - ผู้ได้แต่งตั้งในระดับที่สูงขึ้นแต่ได้รับเงินเดือนต่ำกว่าขั้นต่ำของเงินเดือนสำหรับตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนที่ได้รับอยู่ไปก่อน เว้นแต่ ก.พ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น
2. ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด แต่ผู้นั้นได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นสูงของระดับนั้นอยู่แล้ว ให้รับเงินเดือนที่ได้รับอยู่
3. ข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 43, 52, 55, 56, 57, 58 และ 61 แห่ง พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ให้ได้รับเงินเดือนเท่ากับที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ
4. กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ให้เสนอ ก.พ. พิจารณา เป็นราย ๆ ไป

การให้รับเงินเดือนตามวุฒิที่ได้รับเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นมีหลักการสำคัญ ดังนี้

 - ต้องเป็นวุฒิตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

- ได้รับวุฒิหลังจากดำรงตำแหน่งนั้นแล้ว
- ถ้าเป็นคุณวุฒิที่ ก.ค. รับรอง ผู้มีอำนาจสั่งให้รับเงินเดือนตามวุฒิได้เลย แต่ถ้าเป็นวุฒิที่ ก.ค. ยังไม่รับรองต้องให้ ก.ค. พิจารณาก่อน
- ไม่ควรกำหนดเงินเดือนตามวุฒิข้ามปีงบประมาณ

การรับเงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- ถ้ามิได้กระทำความผิดและไม่มีมลทินหรือมัวหมอง ให้จ่ายเต็ม
- ถ้ามิได้กระทำความผิด แต่ มีมลทิน หรือถูกลงโทษไม่ถึงให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจ่ายไม่เกินครึ่งหนึ่ง ค่าเช่าบ้านจ่ายเต็ม
- ถ้ากระทำความผิดและถูกลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก ห้ามมิให้จ่าย

เงินเดือนสำหรับผู้กลับเข้ารับราชการ

เงินเดือนที่ได้รับจะต้องไม่สูงกว่าชั้นที่เคยได้รับอยู่เดิมก่อนให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ตัวอย่างข้อสอบ

คำชี้แจง

ตอบคำถามต่อไปนี้สั้น ๆ พอเข้าใจ

1. การกำหนดเงินเดือนให้ข้าราชการ รัฐ ต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง
2. ท่านจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะมีสิทธิ์ได้เลื่อนขั้นเงินเดือนปกติได้
3. นายเสนห์รับราชการครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี นายเสนห์ได้คิดสร้างเครื่องคอมพิวเตอร์กระป๋อง โดยอาศัยวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดสร้างขึ้นเองเป็นแบบง่าย ๆ แต่ใช้ได้ผลดี และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ขณะนี้ทางราชการกำลังให้ความสนใจเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ นายเสนห์เป็นครูที่ดีไม่เคยมีความผิด ไม่เคยขาดการสอนเลย ครูใหญ่อยากจะขอเลื่อนขั้นเงินเดือนให้นายเสนห์ เป็นกรณีพิเศษ 2 ขั้น อยากทราบว่า นายเสนห์มีสิทธิ์จะได้ 2 ขั้น หรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ครูสมาน เป็นครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมประจำตำบลแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากครูสมานเป็นครูที่ดีเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงาน ไปโรงเรียนแต่เช้ากว่าจะกลับก็มีดคำทุกวัน เช้าวันหนึ่งขณะที่กำลังขี่จักรยานอยู่ ได้ถูกรถสิบล้อชนจนถึงแก่ความตาย ปรากฏว่าครูสมาน ไม่ได้รับบำเหน็จความชอบพิเศษเลย อยากทราบว่าอาจเป็นเพราะเหตุใดบ้างที่ทำให้ครูสมาน ไม่ได้รับบำเหน็จความชอบพิเศษ
5. การให้รับเงินตามวุฒิที่ได้รับเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นนั้น มีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง